

УДК 458.52

## ДИНАМІКА ДОВЖИНИ ПЛОДА У *GLEDITSIA TRIACANTHOS* В УМОВАХ М. МЕЛІТОПОЛЯ

**Піньковська А., Алімова І., магістр 1-го року навчання,**

**Науковий керівник: Щербина В.В. к.б.н., доцент**

*Таврійський державний агротехнологічний університет*

**e-mail: eons@tsatu.edu.ua**

**Актуальність.** Останнім часом демографічний ріст та концентрація міського населення характеризується значною індустріалізацією та підвищенням попиту на використання природних компонентів, що супроводжується не тільки вилученням природних ресурсів, а і забрудненням усіх сфер середовища, в тому числі повітряного басейну та ґрунтового покриву. Через інтенсифікацію забруднювачів та досить швидко їх трансформацію виникає необхідність у розробці науково-обґрунтованих рішень, що можуть бути створені шляхом проведення постійного моніторингу за всіма елементами урбанізованих екосистем. Серед останніх особливу увагу заслуговують насадження деревних рослин які належать до найбільш вагомих та довговічних компонентів системи міського озеленення, що мають значний середовищотвірний та середовищезахисний ефект. Тому питання оцінки моніторингу стану деревних культур в цілому та їх окремих органів зокрема – є дуже важливим, актуальним та перспективним напрямком.

**Матеріали та методи дослідження.** Відбір плодів *Gleditsia triacanthos* проводився у жовтні 2014 – 2016 рр. на 7 пробних площах (ПП) розміщених в різних функціональних зонах м. Мелітополя. В лабораторних умовах встановлювалась довжина плода на кожній ПП.

### **Результати та обговорення.**

В ході проведеного дослідження були виявлені значення показника довжини плода гледичії звичайної, які знаходяться в діапазоні від 21,49 до 32,26 см. Загальна динаміка характеризувалась відносно низькими значеннями коефіцієнта варіації на рівні 15% при середньому значенні  $29,0 \pm 4,22$  см. Отримані нами результати досліджень за фактом промірів довжини плода цілковито узгоджуються із результатами замірів Клімова А. Д. та Семенютіної А. В., які визначали особливості морфо-метричних ознак плодів *Gleditsia triacanthos* в умовах Волгоградської області у 2013 та 2014 рр. За їх даними у відповідні роки на території області в середньому довжина плода становила 29,8 см – у 2013 р. та 25,3 см – у 2014 р відповідно. Встановлені ними діапазони коливання параметра плода (від 23,9 см до 37,0 см у 2013 р та від 20,0 см до 32,6 см у 2014 р) також включають граничні значення розкиду ознаки показника що були зафіксовані у нашому випадку на рівні від 21,49 см до 32,26 см. Варіація ознаки плода характеризується не високими показниками як у нашому випадку ( $V = 15\%$ ) так і за результатами дослідження Клімова А. Д. із співавтором ( $V = 13\%$ ). На низьких значення коефіцієнту варіації довжини плода гледичії також наголошував Кривцов А.С., які за результатами його замірів проведених у межах півдня степової зони Північного Кавказу в 1993 – 2001 рр. коливались у діапазоні 12,9-14,8%. Синельников О. В., досліджуючи властивості лісового насіння бобів гледичії звичайної, з метою його видалення з плодів, наводить діапазони коливання довжини плода у межах 23,4-44,0 см із середнім значенням на рівні 33,7 см. При цьому варіація відповідної ознаки за його даними є дуже низькою ( $V = 5,4\%$ ). У роботі Албаєва С.М. із співавторами, що присвячена питанням визначення характеристик лісових культур основних деревних та кущових лісових порід Узбекистану, довжина плода Гледичії звичайної визначена на рівні 25-30 см та більше, що також не суперечить результатам наших досліджень.

**Висновки:** Таким чином, довжина плода Гледичії звичайної є динамічною ознакою, що змінюється у просторі та часі. Встановлені параметри динаміки ознаки генеративних органів *Gleditsia triacanthos* для міста Мелітополя є типовим та відповідають загально визначеним діапазнам зміни параметра і в інших просторово-часових координатах.